

Addenda ad vol. I

post p. 5,53:

abactor, -oris *m.* *abigeus, venditor — einer der wegführer lässt, verkauft*: RUP. TUIT. trin. 8,25 l. 1010 quale zeli sui refrigerium -es (*i. filii Jacob*) Ioseph indepti sunt?

post p. 15,20:

***abbreviativus** (abr-), -a, -um. *contrahens — verkürzend*: CONR. MUR. summ. p. 162,19 sunt verba ... adiudicativa, abr-a, abdicativa.

post p. 16,51:

abdicatrix, -icis *f.* *quae reprobatur — eine die verschmäht*: ALBERT. M. nat. bon. 150 p. 63,11 prima -x (*sc. virgo Maria*) temporalium.

post p. 19,70:

***abedra** (absce-), -ae *f.* (*per contam. c. absis formatum, ut vid.*) *exedra — Apsis, Chor*: CAPIT. episc. I p. 153^a,26 prohibendum ... ut in ecclesia nullatenus sepeliantur, sed in atrio aut in porticu aut -a (*ex abscedra corr. B*); *exedra* [abscedar *var. l.*] REGINO syn. caus.) ecclesiae. *cf. exedra*.

post p. 26,60:

***abiudicativus**, -a, -um. *ad abiudicationem q. d. pertinens, negativus, privativus — verneinend, negierend, privativ*: CONR. MUR. summ. p. 162,18 sunt verba ... -a, adiudicativa.

post p. 30,32:

***ablevites**, -ae *m.* *acc. pl. -es. de sacerdote qui non erat de filiis Levi i. q. pseudo-levites — falscher Levit (cf. Vulg. III reg. 12,31)*: GLOSS. psalt. Lunaelac. 70,1 David psalmus, filiorum Ionadab, (gloss. V: forte traditionem habuerunt, quia filii Syon ad -es psallebantur *eqs.*) et priorum captivorum.

post p. 31,58:

***ablutorium**, -i *n.* (abluere; *v. DuC. s. v.*) *vas in quo sordidae vestes eluuntur, alveus — (Wasch-)Trog*: LIBER tram. 185,2 veniat ipse (*sc. frater super horrea constitutus*) cum -o famulorum ad deportanda illa (*vestimenta*).

post p. 34,15:

abneptis, -is *f.* *pronepotis filia, avi neptis — Ururenkelin*: EPIST. Teg. II 112 p. 142,2 abnepos et -is VII^a generatio et VI^{us} gradus est (*cf. comm. ed. p. 141*).

post p. 39,50:

***abreclino**, -are. (*fort. per aberrationem oculorum, et subest aliud verbum; de copia textus a. 1641 v. comm. ed. p. 67 et 97*) *?vagari, declinare — ?umherschweifen, sich entfernen*: VITA Landel. Ettenh. 2,4 p. 105,39 ut ... aliae (*sc. feminae*) ... in eremo -rent (*cf. alio sensu p. 105,41 mulier ... se ... humotenus reclinavit*).

post p. 40,16:

***abrenuntiator**, -oris *m.* *qui (mundo, possessionibus) renuntiat, asceta — einer der (der Welt) entsagt, (aufweltlichen Besitz) verzichtet, Asket*: GLOSS. psalt. Lunaelac. 30,11 David haec (*Vulg. psalm. 30,11*) dicit, quando in deserto morabatur, Christus, quia quasi -r nihil possidebat.

post p. 45,48:

***absconditorium**, -i *n.* *lanterna, umbraculum — Laterne, (Lampen-)Schirm*: CATAL. thes. Germ. 6,18 (a. 1127) -a luminis II, unum crystallinum, unum argenteum. 7,10 -um I argenteum.

post **abtingo** p. 66,32:

***abtrunco**, -atum, -are. (ab et truncare) *abscidere —*

abschneiden: VITA Landel. Ettenh. 2,6 viderunt (*sc. mulieres*) baculum frondentem, quem -tum (*antea: abscissum*) de arbore una earum illic se pridie humo meminerat impressisse.

post p. 67,6:

5 **abundatio** (ha-), -onis *f.* *abundantia, copia — Fülle*: VITA Odil. 14 (MGMer. VI p. 45,10; s. X.) locus amoenus erat et aquarum h-e (-e, [h]abundantia [-cia] *var. l.*) locuples.

post p. 82,54:

2. ***accessio**, -are. (*accedere; fort. retrograde ex form. perf.*) *saepe in chartis Italiae septemtrionalis. de facultate accedendi i. q. adire, pervenire — erreichen, (hin)gelangen (zu)*: CHART. Ticin. 8 p. 23,29 (a. 1188) ut ... Bertrammus ... et sui heredes possint -are ... ad pratum suum.

15 ***accessium**, -i *n.* (*accessiare) *accessus — Zugang*: CHART. Ticin. 110 p. 60,29sq. (a. 1221) salvo eo, quod inferius terminabitur de facto -i iamscriptorum de valle Vedasca; quod -um statuerunt (*sc. procuratores*) esse debere a predicta valle *eqs.* CHART. Bund. 968 p. 397,29 (ed. Meyer-Marthaler) item de campo uno, et dicitur ibi prope, cui coheret a mane -um, a meridie habatis ... et est pertica una.

post p. 97,66:

25 ***accomodabiliter** (-omo-) *adv. favorabiliter, propenso animo — wohlwollend, bereitwillig*: CHART. Sil. D IV 367 p. 244,35 (a. 1279) nos (*sc. regina*) ... fidei purae zelum ... gratiosius intuentes et propter hoc ... cupientes ipsorum (*sc. iudicis et civium*) accomo-r providere quieti.

post p. 102,22:

30 **accubitio** (acu-, -batio), -onis *f.* *actio accubandi, quiescendi — das Liegen, Ruhen*: PAUL. AEGIN. cur. 70 p. 48,15 facit ... passionem (*i. tetanum*), etsi raro, labor et in terram -atio (acubatio A), (*Paul. Aegin. [3,10,1 p. 168,15] χαμεινία*) et honeris elevatio *eqs.*

post p. 105,24:

35 ***accusabilitas**, -atis *f.* *accusatio, incusatio, inculpato, possibilitas accusandi — Anklage, Beschuldigung, Möglichkeit angeklagt zu werden*: ALBERT. M. eth. I 762 p. 645,66 quamvis possit esse -s in uno amicorum propter honestum, non tamen in altero est ratio accusandi. 777 p. 658,5 quidam sunt, 'qui dant propter' ipsum dare, et 'talibus amicitia non' habet [-em] (*cf. Arist. p. 1164^a,35 ἀνέγκλητοι*), quia est 'secundum virtutem'. Matth. 6,14 p. 222,41 in secundo paragrapho ... quattuor tangit, ... et ultimum est '-s et generalitas', cum dicit: 'peccata vestra' (*cf. antea p. 222,31 culpabilitas*).

post p. 112,47:

45 1. ***acerum** (ciron, cyrrhon), -i *n.* (ἄκρηρος) *emplastrum sine cera confectum — Pflaster ohne Wachs*: THEOD. CERV. chirurg. 3,11 p. 163^D quod (*medicamen*) dicitur cyrrhon (ciron *ed. a. 1499 p. 118a^v et a. 1519 p. 129b^r; cf. Galen. XIII. p. 759,14 ed. Kühn ἄκρηρος; acerum versio lat.; gloss.: hoc est absque cera), quod ceram non recipit.*

2. **acerum** *v. aciarium*.

post p. 130,24:

55 **acronychus**, -a, -um. (ἀκρόνυχος) *script. achronicus (cf. ThLL. s. v.) nocte imminente eveniens — bei Einbruch der Nacht eintretend, 'akronychisch'*: P. S. BEDA mund. const. 1,235 Venus ... et Mercurius numquam in triceto vel in quadriceto regulariter distant a sole nec ach-ico ortu oriuntur aut

[Pörnbacher]

occidunt, quia eqs. 1,246 est ... ortus alius mundanus, alius heliacus, alius ach-icus. 1,249 ach-icus, cum aliqua stella vel sidus occidit et oppositum illius per diametrum oritur; 'chronos' autem 'tempus' interpretatur. 1,254 ach-icus est occasus, cum eqs.

acror, -oris m. de sapore vini i. q. *acredo, gradus* — *Stärke*, *Intensität*: PETR. DAM. epist. 132 p. 441,3 noli (sc. monachus) ... callere, quid Argitis, quid Rhodia sapiat, quem suavitatis -em Thmolius cum purpureis Preciis Psithiisque componat (v. *notam ed.*).

post p. 140,43:

***acuarius** (acua-, acuta-), -i m. (v. *ThLL*. s. v. *acuclarius*) qui acus fabricat — 'Nadler': ACTA civ. Rost. C 902 p. 189 (c. 1261/72) Hence Malechin (sc. est *proscriptus*), qui lesit -um (ci.; *acuc-um ed.* [acut-us ind. p. 283]).

post p. 148,34:

***acutio**, -are. (cf. *ital.* aguzzare; v. *Wartburg, Frz. etym. Wb. I. p. 26sqq.*; Meyer-Lübke, *REW*³ nr. 134) *acuare* — *schärfen*: FRAGM. med. falc. 128 ad cultellos vel ad rasoria -are (v. *notam ed. p. 179*).

post p. 160,18:

***adaudio**, -ire. *oboedire* — *gehörchen*: GLOSS. psalt. Lu-naelac. 139,12 oportet -endum esse legem.

post p. 169,13:

addulco, -are. *dulcificare* — *süß machen*: PRAECEPT. diaet. II^a 34 propter sanguinem -andum (dulcendum, dulciendum var. l.; item IX 41).

post p. 188,54:

***adimpletivus**, -a, -um. *qui omnia implet* — *alles erfüllend*: ALBERT. M. div. nom. 2,80 p. 93,67 'Deitas Iesu est causa omnium' secundum exitum rerum ab ipsa et '-a' (*Dion. Ar. [PG 3,648^c] ἀποπληρωτική*), secundum quod conducit unumquodque in suam perfectionem.

post p. 189,6:

***adinspector**, -oris m. *inspector* — *Beobachter*: RADBERT. Adalh. 61 p. 1539^c prudentiae ... mille oculis -r (ex *ASBen.*; *inspector ASBoll. p. 106*).

post p. 193,37:

***adiudicativus**, -a, -um. *praedicativus, definiens, positivus* — (*unbedingt*) *aussagend, definierend, bejahend*: CONR. MUR. summ. p. 162,19 sunt verba ... abiudicativa, -a.

post p. 195,29:

***adiungibilis**, -e. *qui (ad-, con)iungi potest* — *vereinbar, verknüpfbar*: ALBERT. M. eth. I 852 p. 714,92 omne ... , quod additum auget, convenit secundum formam; sed minimum bonum additum per se bono auget bonitatem ipsius; ergo convenit secundum formam cum ipso; ergo est per se bonum et sic est per se -e alteri (*sim. p. 715,29-37-39*).

post p. 203,71:

***admantatio**, -onis f. (**admantare*) *immantatio* — '*Immantation*': v. vol. IV. p. 1323,69.

***admantio** (ama-), -atum, are. (ad et mantus) *usu absol.*: l. 58. c. abl.: l. 59. *pendet de*: l. 56. *induere (chlamyde purpurea pontificali)* — (*mit dem päpstlichen Purpurmantel*) *bekleiden, 'immantieren'* (*de re v. s. v. immantatio vol. IV. p. 1323,63*): ORD. elect. pap. A 1,2 in quem maior pars cardinalium convenerit, ipsum archidiaconus de pluviali am-at et electo nomen imponit. 1,20 quando extra urbem eligitur, cum am-ant, cantent 'te Deum laudamus'. 2,1 dominus electus ... vadit ad Sanctum Petrum am-tus rubeo pluviali. cf. **immantare*.

post p. 223,35:

adnepos, -otis m. *abnepotis filius, atavi nepos* — *Ururgroßenkel*: EPIST. Teg. II 112 p. 142,1 -s et adneptis VI^a generatio et v^{us} gradus est (v. *comm. ed. p. 141*).

adneptis, -is f. *abnepotis filia, atavi neptis* — *Ururgroßenkelin*: v. l. 63.

post p. 228,19:

adnubilo (ann-), -are. *obnubilare* — *vernebeln, verdunkeln*: PETR. CAS. chron. 4,109 p. 574,29 ne, dum omnes confuse vel dicunt vel loquuntur, veritas an-etur.

post p. 230,47:

***adnuntiativus**

adv. ***adnuntiative**. 1 in *adnuntiatione, praedictione* — *bei der Verkündigung*: EVANGEL. Col. (cod. Darmst. 1640 f. 19^v; s. XI.¹) regis caelestis hic angelus fatur, et virgo an-e salutatur mundi redemptorem paritura et ipsa futura caeli regina (*alluditur ad adnuntiationem Domini*). 2 modo *praedicationis, euangelizationis* — *in der Art einer (frohen) Verkündigung*: ALBERT. M. Matth. 4,23 p. 99,63 'evangelium ... est bonum nuntium', quod conducit ad regnum, et ideo an-e et exhortative, ita, quod ad regnum conducatur, debet praedicari et doceri.

10 post p. 236,14:

***adoptativus**, -a, -um. *adoptivus* — *adoptiert*: PAULIN. AQUIL. c. Fel. 3,18 l. 6 videamus ... , cuius fidei praedicatores caelestibus inbuti extiterint sacramentis, ... -i Christi filii Dei an propitii verique Christi filii Dei. *ibid. saepe. ellipt.*: PAULIN. AQUIL. c. Fel. 1,33 l. 27 propheta ... illum (sc. *Christum*) et apostolus et Deum sine additamento nuncupativi et Filium absque adiectione -i confitentur, quia eqs..

15 post p. 244,39:

***adoro** (ar-), -atum, -are. *rorare* — (*mit Tau*) *benetzen*: DYNAMID. Hippocr. 1,5 -tum (ar-tum ed. v. *Rose, Anecdota Graeca. 1870.*; p. 133) minusque madefactum levissimum est (sc. *hordeum*).

20 post 2. *advena p. 246,39*:

***advenatus**, -us m. *tributum advenarum* — *Fremdensteuer*: CHART. Sigeib. 92 p. 194,25 (a. 1221) statuimus (sc. *archiepiscopus*) ... , ut, quicumque talium (sc. *advenarum*) ad manus abbatis de loco in ius cercensualium ecclesie se offerre voluerit, mortua circa eos -us exactione res ipsorum ... ad suos devolvantur heredes.

25 post p. 256,34:

***advestio**, -itum, -ire. *investire* — *in Besitz setzen*: LEG. Lang. p. 590^b,9 quodsi utile fuerit, quod ipsa femina -ta fuerit, et altercatio evenerit.

30 post p. 256,66:

***advitatorium**, -i n. t. t. *liturg. i. q. invitatorium q. d.* — *Eröffnungsvers, 'Invitatorium'*: LIBER ordin. Sedun. A 45 Dominica tercia: -um 'ecce, venit rex' (*ibid. saepius, e. g. 106. 236. 752; alternatur c. invitatorium*).

35 post p. 300,37:

aequalitas (e-), -atis f. *aequalitas, uniformitas* — *Gleichheit*: HERM. CARINTH. essent. 1 p. 118,22 quo e-s (equalitas C) eiusdem motus omnis diversitatis inequalitati principium foret et finis (v. *comm. ed. p. 269sq.*).

40 post p. 325,16:

aeromantis, -is m. (ἀήρ et μάντις) *qui ex aere divinat* — *einer der aus der Luft weissagt, 'Aeromant'*: THEOD. TREV. phys. 310 -is ab orbe (gloss.: id est aere), aqua pollet ydromante (v. *notam ed.*).

45 post p. 355,21:

***affdatio**, -onis f. (**affidare*) *actio se in tutelam conferendi* — *das Sich-Anvertrauen*: INNOC. III. registr. 2,152 ut homines, qui se tibi (sc. *archiepiscopo*) vel ecclesie tere recom-mendare voluerint, quod secundum terre (sc. *Basilicatae q. d.*) consuetudinem '-o' nuncupatur, tibi recipere liceat. v. *et compromissio p. 1118 l. 68*.

50 post p. 363,56:

afflictum (ef-) adv. *cum afflictione, misere* — *kläglich*: HERM. SANGALL. Wibor. 1,25 ille (*lucifer, i. diabolus*) ... -m (-um var. l.; e-m *ASBoll.*) clamitans ... surrexit a tellure.

55 post p. 368,68:

***affronto** (-runto), -are. (ad et frons; de usu et formatione v. D. Vitali, *Mit dem Latein am Ende? 2007. p. 378*) *adiacere, attingere* — *angrenzen*: TRAD. Altaerip. 303 p. 315,13 (c. 1162/ 1214) III posas, quae -untant in Pra Salvar desur habens campum Aymoni eqs. 304 duas posas, que -ant campum.

60 post p. 378,34:

***agglisco** (agl-), -ere. *ardescere, ardere, desiderio fervere* — (*ent*) *brennen (für), sich (glühend) sehnen (nach)*: PETR. DAM. serm. 2,6 l. 124 illis ... terrarum finibus beati viri iam medullitus -bant, illam terre glebam suis providere corporibus anhelabant, quam eqs. epist. 106 p. 177,10 coepit (sc. *frater meus aegrotus*) quasi cuilibet adventanti gratulabundus -ere, iucun-

[Pörnbacher]

danter hilarescere. 118 p. 332,16 quatinus ad tantae solemnitate gloriam non modo spiritali tripudio mens agl-at, sed et ipsa caro, quae afflicta fuerat, refrigerium sensura congaudeat. 137 p. 471,30 qui non interfuimus praeliis, de peractis -mus gaudere triumphis.

post p. 379,3:

***aggratulatio**, -onis f. *gaudium — Freude(nbekundung)*: ALBERT. M. Matth. 14,14 p. 428,30 tertius paragraphus est, in quo quattuor dicuntur, -is videlicet occursum et beneplaciti sive dilectionis respectus et misericordiae affectus et miserationis effectus. 25,21 p. 595,41 -o domini de profectu servi. p. 595,43 -o notatur, cum dicit: 'euge'.

post p. 379,6:

***aggravamen**, -inis n. *damnum, detrimentum — Schaden, Nachteil*: CHART. Stir. IV 380 (a. 1270) ne ... huic negotio dubium vel oblitio fuerit aliquid per processum temporis -n.

post p. 383,55:

***aggressura**, -ae f. *aggressio — Angriff, 'Aggression'*: CONST. Melf. 1,18 p. 170,12 que (*poenae*) super -is (aggressio-nibus R), violentiis et iniuriis per ... constitutiones ... inducte noscuntur.

post p. 391,59:

Agnoītae (Gnonitae), -arum m. (*Ἀγνοῖται*; v. ThLL. s. v.) *de secta christiana ('Agnoeten'; cf. LThK. 31. 1993. p. 204sq. s. v.)*: BERTH. RATISB. serm. exc. p. 67,8 alii male (*sc. sentiunt*) de Dei sapientia, ut Gnonite, qui dicti sunt ab ignorantia, (*ex Isid. 8,5,68; v. notam ed.*), quod Christi Deitas, que sunt scripta de futura die et hora, ignore(n)t.

post p. 395,7:

***agnulinus**, -a, -um. *qui ovis est, agninus — Schafs-*: PRAECEPT. diaet. II^a 33 mense Septembri lac caprinum aut -um (anuglino, anunculinum, anulnuclinum, miclinum var. l.) ieiunus bibe (*ni subest agnellinus*).

post p. 404,67:

***agonalis**, -e. (*ἀγωνίος*) *non angulatus — eckenlos*: ALBERT. M. metaph. 5,3,6 p. 264,71 circulus est figura '-is' (agonalis ed. prior; cf. Arist. [p. 1020^a,35] ἀγωνίον), hoc est sine angulo.

post p. 405,61:

***agonizatorius** (-isa-), -a, -um. (agonizare; cf. *agonizator) *ambitiosus, difficilis — ehrgeizig, herausfordernd, schwierig*: DHUODA lib. man. 1,1,13 ne me ... reprehendant pro eo, quod sim temera in tali subintrari -o (*ci.*, agonis-o P, -trio ed., *vix recte*) acumine laboris, ut tibi (*sc. filio*) aliquid de Deo dirigi audeam sermonem.

post p. 414,66:

***aicharius** (ac-), -i m. (*theod. vet. eicher, ìcher*) *qui mensuras et pondera aequat, ponderat — einer der Maße und Gewichte eicht, Eichmeister, 'Eicher'* (cf. Dt. Rechtswb. II. p. 1299sq.): TRAD. Diess. 39 (c. 1234/41) testes: Chönradius murarius, Svikerus venator, ... Chönradius -us. 43 Chönradius ac-us, Ūlricus faber, Lepus piscator. cf. *icherus (*add.*).

post p. 414,72:

***aigana**, -ae f. (*theod. vet. eigen; cf. Ahd. Wb. III. p. 107sq.*) *proprietas — Eigen(tum)*: CHART. Ticin. 11 p. 32,22 (a. 1190) qui (*Lafrancus*) renuntiavit omne iure ... -e.

post p. 419,52:

alabanda, -ae f. (*ἀλάβανδα; cf. alabandina*) *species carbunculi — Granatart*: ARNOLD. SAXO flor. add. 7 lapides rubei seu ruffi translucentes: -a, balasius eqs.

post p. 420,35:

***alabum**, -i n. (*orig. et signif. inc.; cf. W. Horn, E. Born, The Plan of St. Gall. III. 1979. p. 118 adn. 129*) ADALH. brev. Corb. 23 p. 405,23 quae (*minutia*) de illis porcis fit, unde -um fit.

post p. 426,23:

***albergatio**, -onis f. *servitium hospitii sive census vice hospitii praestandus — Beherbergung oder Herbergssteuer*: CHART. Ticin. 233 p. 13,35 (a. 1222) solvendo et faciendo ... condicia et -es, honores et districta.

post p. 447,45:

alicarius (aliqua-), -a, -um. *per confusionem i. q. mere-*

tricius — buhlerisch (cf. ThLL. s. v.): CONR. MUR. summ. p. 159,28 mulier deridenda ... poterit nominari: ... -quaria, anti-quaria, anhelitu fetida.

post p. 454,11:

***aligeninus**, -i m. *alienigena — Fremdling, Fremder*: THIETM. chron. 1,19 p. 24,32 maxima perdicio est -os (A; aligenienas p. corr. V; alienigenos ed. et CHRON. Thietm.) regnare. cf. 1. alienigenus.

post p. 454,32:

***alimen**, -inis n. (alere) *confunditur in codd. c. alumen. pabulum — Futter*: CONST. Melf. 1,86 p. 130,27 (edd. H. Conrad et al. 1973) granetarias, piscarias, herbas -is (*ci. edd., ut vid.; aluminis codd.; cf. ed. Stürner p. 261,3*) et omnia, quae per nostram curiam procurantur, ad procurationis suae sollicitudinem revocabit (*sc. procurator*).

post p. 462,43:

aliquispian, -quapiam, -quodpian. *quisquam — irgendwer, irgendeiner, wer auch immer*: CHART. Stir. IV 24 p. 16,35 (a. 1261) Wichardum de Strazburch ... obligarunt (*sc. ministeriales*) ad conpescendum omnem motum impetitionis, qui forte calumpnia alicuius-m ... possit excitari.

post p. 466,49:

***aliuslibet**, -alibet, -udlibet. ?*dat. alibet. quilibet alius — ein beliebiger anderer (abund.)*: CHART. Basil. B 42 (c. 1230) quod ... filius meus (*sc. conversi*) suiue utterini non debeant nec possint eandem schūpozam cuiquam alibet vendere ... , sed eqs.

post p. 469,34:

***allectrix**, -icis f. *quae allicit, attrahet — eine die anlockt, Werberin (usu attrib.)*: CONR. MUR. summ. p. 159,28 mulier deridenda ... poterit nominari: ... amorosa, -x.

post p. 473,21:

allegorista (allig-), -ae m. (*ἀλληγοριστής*) *explanator (scripturarum) secundum sensum allegoricum — allegorischer Erklärer (der Schrift)*: GLOSS. psalt. Lunaelac. 60,3 fines terrae Iudaeam significat, ... alli-ae autem dicunt: quando terrena opera transiit (*sim. 100,8 -ae. 103,27*). 100,6 secundum -as.

post p. 478,11:

***alligantia**, -ae f. (alligare) *ligatura — Verknüpfung*: WILH. SALIC. chirurg. 2,12 p. 335^D diaphragma reflectitur in sua contiguatione et -a cum spina et costis. 2,23 p. 339^A ex continuatione et -a nervorum cum cerebro.

post p. 491,58:

almus
*adv. *almiter. pie, clementer — gütig, gnädig*: FORM. Salslib. II 3,22,5 -r mihi fidem tuam ostendis (*sc. dominus*).

post p. 504,27:

***altaragium** (altena-), -i n. (*altare et -agium; cf. Stotz, Handb. 2/VI § 70.9*) *obventio altaris — Altareinkünfte*: INNOC. III. registr. 2,90 p. 190,29 ecclesiam de Tonaio cum medietate -enagii (*sc. confirmamus; v. notam ed. et cf. DuC. s. v.*).

post p. 511,39:

alterificus, -a, -um. *diversus, alius — verschieden (beschaffen), unterschiedlich*: PETR. VINDOB. epist. 7 (MediavStud. 24. 1962. p. 20; c. 1170) non ex eodem unus est Deus et trinus, sed proprietatibus -is (*ex Sophronii epist. synodica [PG 87/3,3160^a] ἑτέρας; v. notam ed.*) est trinus et essentia individua est unus.

post p. 517,52:

***altipetens**, -entis. *in altum videns, tendens — nach dem Himmel sehend, strebend*: INSCR. Germ. LXX 79 B 5 (a. 1035/48?; vs.) -s vates ... ille Iohannes (*sc. evangelista*).

post p. 532,50:

***Amalficola**, -a m. *incola civitatis Amalfi q. d. — Bewohner von Amalfi, 'Amalfitaner'*: WILH. APUL. gest. 3,417 Gilsulfo mandat Robertus, -as cesset vexare. cf. Appenninicola, *Audomarcicola (*add.*) sim.

post p. 536,52:

amaro, -are. *amarum reddere — verbittern*: CARM. Bur. 77,32,2 quisquis amat, itaque mei (*sc. puellae*) recordetur nec [Pömbacher]

diffidat illico, licet -etur. 77.33,4 dulce mel qui appetunt, sepe stimulantur; sperent ergo melius, qui plus -antur.

post p. 537,4:

amarulentus, -a, -um. *acerbus, infensus – bitter, kränkend*: CONR. MUR. summ. p. 159,29 mulier deridenda ... poterit nominari: ... -a, ... avara eqs.

post p. 547,50:

***amblacium**, -i n. (*gall. *ambilatium, cf. francog. vet. amblais; cf. Meyer-Lübke, REW³ nr. 408^b*) *subiugium, lorum – Jochriemen*: ADALH. brev. Corb. 4 p. 380,10 iugum cum -o et coiunctis.

post p. 558,43:

***amezator** (admiz-, am(m)iz-, amita-, amensa-, -zia-), -oris m. (*cf. ital. mezzo, mezzatore; v. et Sella, Gloss. Lat. Emil. et Gloss. Lat. Ital. s. v.*) *mediator – Mittler*: CONST. Melf. 1,81 de iunctis et -bus (amiz-bus O, amit-bus V₂, amezi-bus V_a) sublatis: ... cum ... statutum sit, ut iudices de questionibus cognoscentes per nostram celsitudinem debeant promoveri, iunctas et -es (admi-es P_a, ami-bus R, ammi-es C, amens-es V₂), qui per privatorum consensus ad decidendas questiones ... eligebantur hucusque, ... eligi prohibemus.

post p. 604,2:

***anaboleus** (n-), -i m. (*ἀναβολεύς*) *fort. i. q. ferramentum ad saniem sim. extrahendum aptum – viell.: Eiterzieher*: ARS med. 6,37 (MittellatJb. 22. 1987. p. 31) <a>n-us (v. comm. ed. p. 37 adn. 37).

post p. 617,59:

***anastrophalis**, -e. (*ἀναστροφή*) *t. t. rhet. et philos. i. qui ad transmutationem, inversionem spectat – die Umkehrung betreffend (de re v. Lausberg, Rhetorik § 462,3^a et 713)*: THEOD. TREV. phys. 384 arithmeticalis index, rerum digna supplelex, natura compta strophis et res -is, duo sunt ad se reversa, contra semel adorsa.

post p. 637,68:

***angeleitas**, -atis f. *natura angelica – Engelhaftigkeit*: ALBERT. M. div. nom. 4,180 p. 265,37 in angelo ... , secundum quod est angelus, id est, inquantum stat sub forma -is, quae declarationem divinae bonitatis in eis ostendit secundum nomen, secundum perfectionem gratiae et gloriae, non potest esse in eis aliquid malum.

post p. 639,11:

***angelitus** adv. (angelus; cf. caelitus sim.) **1** *per angelum, ab angelis – durch einen Engel, von Engeln*: PETR. DAM. epist. 28 p. 250,10 meum te (sc. inclusum) angelum esse constitui, ut, in dubiis rebus quodcumque haesitanti ... mihi consilium ex tuo ore procederet, ita protinus indubitanter acciperem, ac si vox mihi caelestis oraculi -s intonaret. 114 p. 302,11 quae (*segetes spirituales*) caelestibus horreis -s (angelice var. l.) inferantur. 142 p. 520,10 -s dictum est: 'gloria eqs.' **2** *angelice, modo angeli – engelgleich*: PETR. DAM. epist. 109 p. 218,2 nonne tibi (sc. papae) videtur esse mirabile hominem fragili adhuc carne circumdatum, ut ita loquar, -s vivere.

post p. 670,21:

***anitergium**, -i n. (anus et tergere; cf. facitergium) *pannus ad anum purgandum aptus – Toilettentuch*: PETR. DAM. epist. 50 p. 113,12 vesaniae est ad esculentiores epulas inhiare et -a cum eisdem in cuniculos mergenda depingere. 72 p. 364,6 ad requisita naturae necessaria ... -a.

post p. 676,17:

1. *annonalis, -e. *ad annonam pertinens – Getreide-:* CHART. Aquens. 204 l. 16 (a. 1200) medietas unius molendini -is et prati septem iurnalialia.

[2. **annonalis** v. annualis.]

post p. 687,17:

antapocha (antha-, anhip-, antep-, -ota, -ca sim.), -ae f. (*ἀνταποχή*) *cautio, securitas – Gegenquittung*: CONST. Melf. 1,52,2 actorum notarii ... pecuniam omnem ... ad generale pondus regni recipient et conservent et de receptis infra diem receptionis gratis faciant apodixam et ipsi -cam (-am M_a, -hipotam P_d) recipient de solutis. 1,80 ex instrumentis in cartis papiri ... scriptis, nisi sint apoce vel -ce (-te R, anth-ce P_a, -epoche O), in iudiciis ... nulla ... probatio assumatur.

post **antecido** p. 693,6:

***antecipio**, -cepi, -ere. *antea accipere – vorher annehmen*: CHART. Mog. A II 238 p. 432,9 (a. 1157/58) ab ... Beringero pro contraditione castris nostri quandam suam villulam ... in proprietatem ... recipientes ... pro servitio -epimus (sc. *archiepiscopus*).

post p. 693,26:

***antedestinatio**, -onis f. *condicio, sors – Determiniertheit, Bestimmung im Vorhinein*: ALBERT. M. div. nom. 5,25 p. 317,15 quandoque ... dicitur praedestinatio praepratio gratiae in praesenti et gloriae in futuro quasi -o, secundum ... quod aliquis dicitur destinari in finem sive mitti vel dirigi, et providentur ei ea, quae sunt necessaria in perveniendo ad finem, et sic convenit tantum Christo homini et angelis et hominibus.

post p. 693,31:

***antedo**, -datum, -dare. *partic.: praes. usu subst.: l.22. perf. usu adi.: l.20. primo dare – zuerst, vorher geben, vorgeben*: HERM. CARINTH. essent. 1 p. 86,15 creatio quidem a primordio principiorum ex nichilo, generatio autem rerum ex -tis principiis usque nunc. ALBERT. M. eth. I 777 p. 657,50 ponit quaestionem dicens, 'utrius', id est duorum, 'est ordinare', id est mensurare, 'dignitatem', utrum scilicet '-antis (Arist. [p. 1164^a,23] τοῦ προῖεμένου) vel praeaccipientis'.

post p. 694,50:

***antelibatus**, -a, um. (*per analogiam ad praelibatus formatum; cf. Stotz, Handb. 2/VI § 163.3*) *separatim scribitur. prae-, suprafatus – (vor)erwähnt*: DIPL. Arnulfi 140 p. 212,27 ante libatus ... imperator (cf. 60 p. 88,12 praelibati monasterii). cf. *antetitulus (add.).

post p. 696,12:

***anteopus**, -eris n. *prologus, praefatio – Vorrede*: FORM. Salisb. II 3,10,13 ut quidam peta (i. poeta) dixit in -e: 'eqs.' (v. notam ed.).

post p. 696,48:

***antependium** (antip-), -i n. *vestmentum altaris – Altarbehang, 'Antependium' (de re v. RDK I. p. 441sqq.)*: CATAL. thes. Germ. 135,9 (c. 1092/1104) anti-a et similia ornamenta pretiosa.

post p. 696,49:

antepes, -pedis f. *pes prior – Vorderfuß*: CARM. de nat. animal. 1979 -des nectit *vespertilio* alis, non posteriores. 1989 -des nexos gerit et non posteriores.

post p. 698,8:

***antepraedicamenta** (-pre-), -orum n. *de opere Boethii i. q. introductio, prolegomena ad Categorias (vel Praedicamenta q. d.) Aristotelis – Einführung in die Aristotelischen Praedikamente (in titulo libri)*: SIGEB. GEMBL. catal. 246 laudent eum (*Boethium*) seculares, quod ... Antepre-a ... scripserit.

post p. 701,20:

***antesum**, -esse. (*cf. theod. vorsein; v. J. u. W. Grimm, Dt. Wörterb. XXVI. 1951. s. v.*) *usu absol.: l.59. struct. c. praep.: contra: l.56. pro: l.58. adiuvere – in Schutz nehmen (gegen, vor)*: CHART. Tirol. notar. II 177 (a. 1242) Conradus ... pro se et pro claustris de Piburch dixit se bene fore solutus a Egenoni Parvo de xxv libris Ver. ... et promisit ei -esse contra claustrum ... et contra quilibet personam (*sim. 265^b*) promisit ... Arnoldus -esse et defendere pro quilibet personam. 387 -esse; cf. e. g. 101^a p. 58,8 si ... unus alii non adiuverit contra quilibet hominem).

post p. 701,34:

***antetitulus**, -a, -um. (*de formatione v. Stotz, Handb. 2/VI § 163.3*) *separatim scribitur. prae-, suprafatus – oben genannt, (vor)erwähnt*: DIPL. Arnulfi 57 ut ante titulus fidelis noster de hiis omnibus ... liberam ... habeat potestatem tenendi eqs. (v. P. Kehr, SBBerl. 1939/IV. p. 51 et adn. 4). 140 p. 213,3 ut ipsa collectio fratrum omnes res ante titulas ... in suos usus ... habeant. cf. *antelibatus, (add.) *infratitulus (add.).

post p. 708,29:

***anticlasis** (antyc-), -is f. (*cf. ἀντικλάσις, ἀνάκλασις, ἀντανάκλασις*) *t. t. gramm. et rhet. i. q. reflexio, (ant)ana-* [Pörnbacher]

clasis – Wiederaufnahme (eines Wortes im entgegengesetzten Sinn), Umdeutung (de re v. Lausberg, Rhetorik § 663): CONR. MUR. summ. p. 61,15 faciunt *subscriptae figurae* interdum incongruitatem, ... interdum intellectus obscuritatem, scilicet: ... anty-is.

post p. 710,34:

antimetabole (anthyetabula) subst. f. (ἀντιμεταβολή) t. t. gramm. et rhet. i. q. per-, commutatio – Umstellung, Überkreuzung (de re v. Lausberg, Rhetorik § 801): CONR. MUR. summ. p. 61,14 faciunt *subscriptae figurae* interdum incongruitatem, ... interdum intellectus obscuritatem, scilicet: ... anthy-ula.

post p. 714,39:

antiquioritas, -atis f. aetatis gradus – (Reihenfolge nach dem) Dienstalder, 'Anciennität': CONR. MUR. lib. ordin. 179 in ista (sc. *nativitatis Domini*) die ... plebanus, vel plebano absente ... aliquis canonicus antiquior in ordine sacerdotum, missam in gallicantu ... celebrabit ...; tamen si ista -s cadit in ministros publice misse, ebdomadarii proximi antiquiores in ordine sacerdotum, subdiaconorum, diaconorum ad missas in gallicantu et mane prenotatum ordinem observabunt.

post p. 722,36:

antithema (anthy-), -atis n. (ἀντί et θέμα, cf. ἀντίθεσις) t. t. gramm. et rhet. fort. i. q. *antithesis*, *immutatio* – viell.: 'Antithese', Änderung, Austausch (de re v. Lausberg, Rhetorik § 462.4 et 495): CONR. MUR. summ. p. 61,14 faciunt *subscriptae figurae* interdum incongruitatem, ... interdum intellectus obscuritatem, scilicet: ... anthy-a.

post p. 722,55:

antithetus (-ite-), -a, -um. (ἀντίθετος) *contrarius, oppositus* – *kontrastierend, gegensätzlich, widersprechend*: Ps. VEN. FORT. Leob. 35 quidam ex monachis vocabulo Tyrannus crudelis quidem -teto nomine, sed praeclarus virtute.

post p. 725,45:

antyx (antus) subst. (ἀντυξ) *orbis* – *Kreislauf*: EUGEN. VULG. calend. 25 bis bino bisseño tempore mense in quadriga rotans fugit inpausabilis antus (v. *notam ed.*).

post p. 751,9:

apocrisiarius, -us m. (apocrisarius) *munus apocrisiarii, custodis monasterii* – *Amt des (Kloster-)Schatzmeisters* (de re v. vol. I. p. 752,20): SYRUS Maiol. 1,13 l. 9 -us officium eidem iniunxit (sc. *abbas*).

post p. 758,5:

aporrhia (aporia), -ae f. (ἀπόρροια) *derivatio* – *Abfluss (usu medic.)*: Ps. HIPPOCR. sang. 6 cui (sc. *sanguini caliginoso*) ... -am (aporia *codd.*) facis: *phlebotomabis illum (sc. patientem) de vena cephalica*.

post ***aposis** p. 758,16:

aposiopsis (-syoposis), -is f. (ἀποσιώπησις) t. t. gramm. et rhet. i. q. *reticentia, interruptio* – *Abbruch (eines Satzes; de re v. Lausberg, Rhetorik § 887sq.)*: CONR. MUR. summ. p. 61,15 faciunt *subscriptae figurae* interdum incongruitatem, ... interdum intellectus obscuritatem, scilicet ... -yoposis.

post p. 789,22:

Appenninicolus, -a, -um. (cf. Appenninicola) *Appenninum colens* – *die Appenninen bewohnend*: GESTA Bereng. 4,78 nec remove viros cessat de parte superbos fortis Adalbertus iuvenilibus obsitus annis, -as fausto, qui nomine, (an quin omine? v. *notam ed.*) turmas elicit (gloss.: *producit*). cf. ***caelicolus**.

post p. 791,72:

appetibilitas, -atis f. *qualitas appetibilis, iucunditas* – *Eigenschaft erstrebenswert zu sein, das Erfreuen*: ALBERT. M. eth. I 19 p. 17,18 omnium appetibilem debet esse una forma prima, quae est causa -is in omnibus. 249 p. 218,53 sustinere ... terribilia dicit in universali quandam -em.

post p. 812,38:

appretibilis, -e. *qui taxari potest, aestimabilis* – *ab-, einschätzbar*: ALBERT. M. eth. I 405 p. 344,44 *mensurantur (sc. artificialia) quantum ad hoc accidens ipsorum, quod est -e esse*. p. 344,54 quamvis non convenient omnia in forma vel in materia, secundum quod sunt artificialia, conveniunt tamen

in forma artis cuiusdam universalis ... , et sic sunt -ia (sim. 406 p. 345,61). 407 p. 346,40 'omnia', quae commutantur, 'oportet' esse '-ia' (cf. Arist. [p. 1133^b, 145q.] δει πάντα τεταμῆσθαι) et comparabilia ad invicem.

5 post p. 823,16:

***appunctatio**, -onis f. *actio appungendi, appunctandi q. d.* – *das Versehen mit einem Punkt, Appunktierung*: ALBERT. M. Matth. 5,18 p. 127,67sq. apex ... non est littera, sed -o litterae superius vel inferius facta, quia mos est Hebraeis appunctare litteras, ut diversa sonent, sicut sola aleph per diversas -es sonat omnes vocales.

***appuncto**, -are. *appungere* – *mit einem Punkt versehen, 'appunktieren'*: v. l. 9.

post p. 837,67:

15 **aquaeductor** (aque-), -oris m. *qui aquam ducit* – *Wasserfuhrmann (fort. pro cognomine)*: ACTA civ. Rost. C 672 p. 160 (c. 1261/72) Helmicus aque-r posuit Hermanno Westfal hereditatem suam.

post p. 870,51:

20 ***arbuncula**, -ae f. *arbuscula, frutex* – *Bäumchen, Strauch*: ANNAL. Plac. a. 1284 p. 580,50 (epist. presb. Ioh. q. d.) sic piper sicutus de -is combustis colligitur (sed cf. G. Opper, *Der Presbyter Johannes in Sage und Geschichte*. 21870. p. 171 l. 82 piper siccatur et de arbusculis siccis colligitur).

25 post p. 875,10:

***arcedo**, -inis f. (?arcere) *?fascia, ligamen* – *?Binde, Verband*: LIBER tram. 178 p. 249,11 *licentia (sc. sanguine minuendi) ... accepta eat frater indicare cellarario, ut habere faciat -em (v. notam ed.; cf. UDALR. CELL. consuet. 2,21 p. 709^D tolens ... fasciam de lecto suo ad hoc [sc. minutionem sanguinis] necessariam*).

post p. 890,4:

30 ***archifrater**, -is m. *collega* – *Mitbruder im Amt (de archiepiscopo)*: EPIST. pont. Rom. 178 p. 350,10 (a. 967) consentientibus ... in hoc nostrę apostolicę paternitati -bus in sinodum Ravenne aggregatis, videlicet Petro Ravenate, Rodaldo patriarcha Aquilegense, ceteris et episcopis.

post p. 891,43:

35 ***archimarius**, -i m. *princeps maritus* – *Erzgemahl*: ALBERT. M. Matth. 1,2 p. 14,71 patriarcha est princeps pater, sic dictus, quia in transfusione sui seminis non attendit legem concupiscentiæ carnalis ...; in talibus (sc. *patriarchis*) igitur amor posteritatis præcedit, et subicitur lex concupiscentiæ; haec etiam est causa, quod dicitur patriarcha et non -us, quia eqs.

post p. 892,32:

40 ***archipatrator** (-hep-), -oris m. *in tmesi. summus creator* – *höchster Schöpfer (de Deo)*: VERS. cod. Sangall. 277 p. 144 (s. VIII^{ex}) Princeps (de Deo) ipse custodiat eximiumque pastorem (i. *Eginonem episcopum*), arche- poli evique -patrator, moeniaque ipsa (i. *Veronam; cf. W. Berschin, A. Zetler, Eginon von Verona. 1999. p. 29*).

post p. 991,61:

45 **articulator**, -oris m. *qui per articulos distinguit, calculator* – *Rechenmeister*: DHUODA lib. man. 6,4,47 -es peritissimum usque xc novem in sinistram partem computantur nodis.

post p. 1022,45:

50 **asciola**, -ae f. *ascia, dolabra* – (*Streit-, Brech-*)*Axt*: EΚΚΕΗ. I. (?) Wibor. 33 libratis -is tria capiti vulnera sanctę martyri infligunt (sc. *pagani; cf. W. Berschin et G. Becht, ALMA 43. 1984. p. 9sq.*).

post p. 1030,29:

55 ***asinata**, -ae f. *onus asini* – *Eselslast (de mensura; v. DuC. s. v.)*: CHART. Sigeb. 56 p. 127,1 (a. 1148) sorores quotannis x maldros solvebant hospitali ex decimis suis, sed amodo has decem -as ipse habeant, et quindecim iugera hospitalis erunt in omni utilitate sua.

post p. 1053,51:

70 ***assemblata**, -ae f. (cf. *ital. assemblare, assemblare*) *conventus* – *Versammlung*: INNOC. III. registr. 1,257 p. 359,28 si quando curia sub certo banno inhibuerit fieri -as.

post p. 1058,13:

[Pörnbacher]

***assequax** (ads-), -acis *m.* *administer* — *Helfershelfer*, *Komplize*: ACTA civ. Wism. A 773 (c. 1258) dominus Heinrichus ... spoliavit in portu Vemerem dominum Helmvigum eqs.; eorum ad-ces et adiutores erant Hosicus ..., Thidericus socer suus ...; summa spoliū LX <m.> Slavice monete ..., pro quibus positi sunt extra pacem.

post p. 1065,37:

assertorius, -a, -um. *affirmativus* — *bekräftigend*: ALBERT. M. sent. 3,39,10 p. 746^a,2sq. sunt *magistri* ..., qui distinguunt inter iuramentum -um et promissorium et dicunt, quod -o iuramento coacto, ut scilicet aliquid asserat, quod scit esse verum iuramentum, obligat ad dicendum illud.

post p. 1066,55:

***assessus**, -us *m.* *sessus, sella* — *Sitz (de bestia ad equitandum idonea; in lusu verborum pro assonantia q. d.)*: VITA Wilh. II (DtArch. 58. 2002. p. 514; s. XII^{med.}) o vere beatum Christi famulum summę humilitatis Willhelmum, qui suum proprium -um deformem optaverat asellum, cuius servuli servulorum innumerum possidebat equum.

post p. 1070,8:

***assignabilis**, -e. *demonstrabilis* — *darstellbar, beweisbar*: HERM. CARINTH. essent. 2 p. 204,25 omnium multiplex quedam vis intrinseca secundum communem naturam nullo modo, secundum proprietates difficile -is.

post p. 1077,18:

***assimilabilis**, -e. 1 *de concoctione i. qui in similitudinem assumi potest* — *assimilierbar*: MAURUS urin. III p. 408,10sq. purior pars illius (*sc. cibi concocti*) masse et membr̄is -is eqs.; illa parva pars et membr̄is -is ... ab eis (*venis mesaraicis*) sumit transmutationem et alterationem. 2 *comparabilis* — *vergleichbar*: CARM. Teg. 27,45 (DtArch. 18. 1962. p. 499; c. 1160/80) ab losue factis exemplis te (*sc. patrem*) cano tractis, nam signis veris ipsi similandus haberis; ... illi, dilecte pater, -e recte, quam valet ipse parum contra te rex tenebrarum.

post p. 1085,48:

***assolatus**, -a, -um. (*ad et solare*) *solus, singulus* — *allein, einzeln, isoliert (usu subst.)*: HUGO HONAUG. hom. 2,37,2 quia res sola effecta ... una tantum, i. e. unica, facta est, ideo dicimus, quod ex solitudine nascitur unio, quae magis proprie 'unio' ab unico deberet appellari quam 'unio', quod descendit ab unito; aliud enim est unitum, aliud unicum; illud adunatorum significat societatem, istud -i singularitatem (*fort. per pravam interpr. ex Tert. nat. 1,10,48. apol. 15,6; cf. ThLL. s. v. adsolo.*) *fort. huc spectat*: EPIST. pont. Rom. 148 p. 270,19 (a. 958) pratum cultum et -um.

post p. 1125,12:

***athles** *subst. f.* *usu attrib. ahtleta, heros* — *tapfere Frau, Heldin*: WILLETR. Sus. 86 dum foret hic sola ... memoranda patrona -s.

post p. 1138,36:

attaminatio, -onis *f.* *contaminatio, pollutio* — *Befleckung*: PETR. DAM. serm. 72,10 l. 243 quod si vel otiosi sermonis vel exigui cuiusquam reatus -e (-em *var. l.*) contingimur (*contingimus var. l.*), facile est, ut levis poenitentiae satisfactione purgemur (*antea l. 238 sceleris contaminatione*). 72,12 l. 281 sceleris -e.

post p. 1144,47:

***atterminus** (ate-), -a, -um. (?*attermino; cf. ThLL. s. v.*) *attiguus* — *angrenzend, anliegend*: CHART. Fridesl. 18 (a. 1237) procuratoribus fratrum Minorum ... vicum suis edificiiis aptum, qui a valva loco, in quo morantur, ate-a usque ad turrim

proximam extenditur, ... vendidimus (*sc. collegium*).

post p. 1150,25:

***attigibilis**, -e. *qui attingi potest* — *erreichbar, zu erlangen(d)*: DAVID expos. reg. 6,25 'haec', voluntaria mendicitas et evangelica paupertas, 'est illa celsitudo' ad culmen perfectionis attollens 'altissime paupertatis' paucissimis -is.

post ***audius** p. 1201,35:

***Audomericola**, -ae *m.* *incola civitatis S. Audomari q. d.* — *Bewohner von St-Omer (fort. de monachis S. Bertini)*: SIMON SITH. gest. 2,120 qui (*Arnoldus*) ab -is susceptus ex hoc monasterio sibi fecit munitionis castrum, unde rebellaret. *cf. *Amalficola (add.)*.

post 2. **auricella** p. 1248,54:

3. ***auricella**, -ae *f.* (*cf. ital. oricello [Rocella tinctoria L. sim.] pannus roccella q. d. tinctus, violaceus vel caeruleus* — *mit Lackmusflechte gefärbtes, violett oder bläuliches Tuch*: URSO element. 4 p. 116,11 -e color ex colore ignis magis et ex colore aeris minus innascitur (*v. comm. ed. p. 210*).

***auricellatus** (-cil-, -lleus), -a, -um. (*cf. 3. *auricella*) *roccella q. d. tinctus, violaceus vel caeruleus* — *mit Lackmusflechte eingefärbt, violett oder bläulich*: URSO element. 4 p. 115,26 sericum -um ad coloris conservationem indico liquore afficitur, unde eius color colori similis est rutilanti penne pavonis. p. 116,13sq. si panno -o vinum effunditur, illud aeris in ignem resolvitur, unde ... ignis augmentatione -o (-eo CO, -illeo R) colore perempto solus color ignis rubeus in subiecto conspicitur.

post p. 1271,35:

***austernus**, -a, -um. (*auster; de formatione cf. e. g. *colubernus*) *urens, calidus, insaluber* — *sengend, heiß, unzu-träglich (c. notione perdendi, perniciosi)*: ALBERT. M. Iob 2,11 p. 48,39 sicut auster -o flatu dissolvit. *subst. neutr. i. quod insalubre, perniciosum est* — *Unzutragliches, Verderbliches*: ALBERT. M. Is. 30,6 p. 330,17 haec iumenta dicuntur austri, et quia ex parte austri habitabant et quia in Aegyptum declinabant, quae ad austrum est versus Ierusalem, et quia -a, hoc est resoluta et marcida, dilexerunt.

post p. 1284,46:

***autopathia** (lit-), -ae *f.* (ἀυτοπάθεια) *partim graece scribitur. amor sui* — *Eigenliebe, Selbstbezogenheit*: THEOD. TREV. phys. 446 persona sumit una, quid sit litop-a, alterna cum persona refert eteropatia. 451 'amo me' prosopa quod sit, personę fit et infit, sic est litop-a, hoc est eteropatia (*de fonte et script. v. notam ed.*).

post p. 1284,56:

***autula** (att-), -ae *f.* *de monstro fabuloso fort. i. q. antholops q. d.* — *viell.: Antilope*: CARM. didasc. 644 en ... -a (at-a *var. l.*) cum lato cornua tragelapho (*v. notam ed.; cf. Lampe, A Patristic Greek Lexicon. 1961. p. 138^a et Lex. zur byzant. Gräzität s. v. ἀνθόλοψ*).

post p. 1295,36:

***axigo**, -onis *m.* *vel f.* ?*axis, axedo* — ?*Achse, Achsnagel*: GLOSS. psalt. Lunaelac. 76,19, quia impeditur (*sc. rota*), in, (quae impetum et M) iram Dei currus Aegyptiorum ducebantur; coniunxit (*sc. Deus*) enim eorum -es, et vis magna sonitum faciebat (*v. notam ed.*).

post p. 1295,40:

axilla (assella), -ae *f.* *ala (minor)* — *Achsel(höhle)*: CONR. MUR. physiol. 529 porca cibata primogenitum de lacte prioris, hoc est assellis mamille proximioris. *Pörnbacher*